

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः, उज्जयिनी (म.प्र.)

आचार्य-प्रथमवर्षस्य पाठ्यक्रमः
स्वाध्यायिच्छात्राणांकृते
२०१६-१७

विषय- साहित्यम्

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः
देवासमार्गः, उज्जयिनी (म.प्र.) 456010

दूरभाषः- (0734) 2526044, दूरप्रेषः- (0734) 2524845

अणुसङ्केतः - regpsvtmp@rediffmail.com, अन्तर्जालपुटम् - www.mpsvvujain.org

आचार्यप्रथमवर्षम्
साहित्यम्
केवलं स्वाध्यायिच्छात्राणां कृते
प्रश्नपत्रम्—प्रथमम्

विषयः काव्यशास्त्रम् (ध्वन्यालोकः)

पूर्णा १००

एककः १: ध्वन्यालोकः (प्रथमोद्योते १—१० कारिकाः)	२०
एककः २: ध्वन्यालोकः (प्रथमोद्योते ११—१६ कारिकाः)	२०
एककः ३: ध्वन्यालोकः (द्वितीयोद्योते १—१२ कारिकाः)	२०
एककः ४: ध्वन्यालोकः (द्वितीयोद्योते १३—३३ कारिकाः)	२०
एककः ५: ध्वनिसम्प्रदायपरिचयः	२०

अनुशंसितग्रन्थः —

ध्वन्यालोकः	—	आनन्दवर्धन (संस्कृतहिन्दीव्याख्योपेतः)
व्याख्याकारः	—	शिवप्रसाद द्विवेदी
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भासुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	६ × ५ = ३०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	१२ × ५ = ६०

आचार्यप्रथमवर्षम्
साहित्यम्
केवलं स्वाध्यायिच्छात्राणां कृते
प्रश्नपत्रम्—द्वितीयम्

विषयः काव्यशास्त्रम्

पूर्णा १००

(ध्वन्यालोकः)

एककः १: ध्वन्यालोकः (तृतीयोद्योते १-१२ कारिकाः)	२०
एककः २: ध्वन्यालोकः (तृतीयोद्योते १३-२५ कारिकाः)	२०
एककः ३: ध्वन्यालोकः (तृतीयोद्योते २६-४८ कारिकाः)	२०
एककः ४: ध्वन्यालोकः (चतुर्थोद्योते १-१० कारिकाः)	२०
एककः ५: ध्वन्यालोकः (चतुर्थोद्योते ११-१८ कारिकाः)	२०

अनुशंसितग्रन्थः —

ध्वन्यालोकः	—	आनन्दवर्धनः (संस्कृतहिन्दीव्याख्योपेतः)
व्याख्याकारः	—	शिवप्रसाद द्विवेदी
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भासुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	६ × ५ = ३०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	१२ × ५ = ६०

आचार्यप्रथमवर्षम्
साहित्यम्
केवलं स्वाध्यायिच्छात्राणां कृते
प्रश्नपत्रम्—तृतीयम्

विषयः काव्यशास्त्रम्

पूर्णा १००

(वक्रोक्तिजीवितम्, औचित्यविचारचर्चा)

एककः १: वक्रोक्तिजीवितम् (प्रथमोन्मेषे १-२२ कारिकाः)	२०
एककः २: वक्रोक्तिजीवितम् (प्रथमोन्मेषे २३-४७ कारिकाः)	२०
एककः ३: वक्रोक्तिजीवितम् (प्रथमोन्मेषे ४८-५८ कारिकाः)	२०
एककः ४: औचित्यविचारचर्चा (१-१६ औचित्यभेदाः)	२०
एककः ५: औचित्यविचारचर्चा (१७-२७ औचित्यभेदाः)	२०

अनुशंसितग्रन्थः —

1. वक्रोक्तिजीवितम् — कुन्तकः (संस्कृतहिन्दीव्याख्योपेतम्)
2. काव्यप्रकाशः — (हिन्दी / संस्कृतव्याख्या)

प्राप्तिस्थानम् — चौखम्भासंस्कृतसंस्थान
पो.बा.नं. 1139 के. 37/116, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	६ × ५ = ३०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	१२ × ५ = ६०

आचार्यप्रथमवर्षम्
साहित्यम्
केवलं स्वाध्यायिच्छात्राणां कृते
प्रश्नपत्रम्—चतुर्थम्

विषयः काव्यशास्त्रम्

पूर्णा १००

(औचित्यविचारचर्चा, कुवलयानन्दः)

एककः १: काव्यप्रकाशः (सप्तमोल्लासे: (पदवाक्यदोषनिरूपणम्)	२०
एककः २: काव्यप्रकाशः (सप्तमोल्लासे: (पदवाक्यदोषनिरूपणम्)	२०
एककः ३: काव्यप्रकाशः (अष्टमोल्लासः)	२०
एककः ४: काव्यप्रकाशः (नवमोल्लासः दशमोल्लासतः १-२० अलंकाराः)	२०
एककः ५: काव्यप्रकाशः (दशमोल्लासे शतः समाप्तिं यावत्)	२०

अनुशंसितग्रन्थः —

१. काव्यप्रकाशः — (हिन्दी / संस्कृतव्याख्या)

प्राप्तिस्थानम् — चौखम्भासुरभारती प्रकाशन, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	६ × ५ = ३०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	१२ × ५ = ६०

आचार्यद्वितीयवर्षम्
साहित्यम्
केवलं स्वाध्यायिच्छात्राणां कृते

प्रश्नपत्रम्—प्रथमम्

विषयः काव्यशास्त्रम् (रसग ाधरः)

पूर्णा १००

एककः १: रसग ाधरः (प्रथमानने प्रारम्भतः काव्यभेदनिरूपणपर्यन्तम्)	२०
एककः २: रसग ाधरः (प्रथमानने रसस्वरूपनिरूपणम्)	२०
एककः ३: रसग ाधरः (प्रथमानने रसभेदनिरूपणम्)	२०
एककः ४: रसग ाधरः (प्रथमानने रसदोषनिरूपणतःशब्दगुणनिरूपणं यावत्)	२०
एककः ५: रसग ाधरः (प्रथमानने अर्थगुणनिरूपणतःरसाभासनिरूपणं यावत्)	२०

अनुशासितग्रन्थः —

१ रसग ाधरः	—	जगन्नाथः (संस्कृतहिन्दीव्याख्योपेतः)
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भाविद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	६ × ५ = ३०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	१२ × ५ = ६०

आचार्यद्वितीयवर्षम्
साहित्यम्
केवलं स्वाध्यायिच्छात्राणां कृत

प्रश्नपत्रम्—द्वितीयम्
विषयः काव्यशास्त्रम्(रसग ाधरः) पूर्णा 100

एककः 1: रसग ाधरः (द्वितीयाननम्) (संलक्ष्यक्रमध्वनितः विरोधिताशक्तिनियामकपर्यन्तम्)	20
एककः 2: रसग ाधरः (द्वितीयाननम्) (प्रकरणशक्तिनियामकतः शब्दशक्तिमूलकध्वनिपर्यन्तम्)	20
एककः 3: रसग ाधरः (द्वितीयाननम्) (अर्थशक्तिमूलध्वनितः उभयाशक्तिमूलकध्वनिं यावत्)	20
एककः 4: रसग ाधरः (द्वितीयाननम्) (लक्षणामूलध्वनिः)	20
एककः 5: रसग ाधरः (द्वितीयाननम्) (लाक्षणिकवाक्यानां शाब्दबोधनिरूपणम्)	20

अनुशंसितग्रन्थः —

1. रसग ाधरः	—	जगन्नाथः (संस्कृतहिन्दीव्याख्योपेतः)
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भाविद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	६ × ५ = ३०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	१२ × ५ = ६०

आचार्यद्वितीयवर्षम्
साहित्यम्
केवलं स्वाध्यायिच्छात्राणां कृते

प्रश्नपत्रम्—तृतीयम्

विषयः नलचम्पूः व्यक्तिविवेकश्च

पूर्णा १००

एककः १: नलचम्पू (प्रथमोच्छ्वासः)	२०
एककः २: नलचम्पू (द्वितीयतृतयोच्छ्वासौ)	२०
एककः ३: नलचम्पू (चतुर्थपंचमोच्छ्वासौ)	२०
एककः ४: व्यक्तिविवेके प्रथमविमर्शे प्रारम्भतः व्यंजनाखण्डपर्यन्तम्	२०
एककः ५: व्यक्तिविवेके प्रथमविमर्शे अर्थनिरूपणतः समाप्तिं यावत्	२०

अनुशंसितग्रन्थः —

१ नलचम्पूः	—	त्रिविक्रमभट्टः
२ व्यक्तिविवेक प्राप्तिस्थानम्	—	महिमभट्टः चौखम्भाविद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	६ × ५ = ३०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	१२ × ५ = ६०

**आचार्यद्वितीयवर्षम्
साहित्यम्
केवलं स्वाध्यायिच्छात्राणां कृत**

**प्रश्नपत्रम् – चतुर्थम्
विषयः स्वशास्त्रीयनिबन्धाः**

पूर्णा 100

एककः 1: काव्यशास्त्रपरिचयः (काव्यशास्त्रविषयः, काव्यप्रयोजनम्, काव्यहेतवः, काव्यस्वरूपम्, काव्यभेदाः, काव्यदोषाः)	20
एककः 2: काव्यशास्त्रस्य सम्प्रदायाः (रस-अलार-रीति सम्प्रदायाः)	20
एककः 3: काव्यशास्त्रस्य सम्प्रदायाः (वक्रोक्ति-ध्वनि-औचित्य सम्प्रदायाः)	20
एककः 4: काव्यशास्त्रीयालारिकाणां परिचयः (भरतः, धर्मकीर्तिः, भामहः, दण्डी, उद्भटः, वामनः, रुद्रटः, आनन्दवर्धनः, राजशेखरः, मुकुलभट्टः, भट्टतौतः, भट्टनायकः, कुन्तकः, अभिनवगुप्तः, धनजयः, महिमभट्टः, भोजराजः, क्षेमेन्द्रः,)	20
एककः 5: काव्यशास्त्रीयालारिकाणां परिचयः (मम्मटः, रूय्यकः, हेमचन्द्रः, जयदेवः, विश्वनाथः, रुपगोस्वामी, केशवमिश्रः, अप्पय्य दीक्षितः, पण्डितराज जगन्नाथः)	20

अनुशंसितग्रन्थः –

1 संस्कृतकाव्यशास्त्रेतिहासः	–	जगदीशचन्द्र मिश्र
2 संस्कृतकाव्यशास्त्र का इतिहास प्राप्तिस्थानम्	–	पी.वी.काणे चौखम्भाविद्याभवन, वाराणसी

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः –

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	६ × ५ = ३०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	१२ × ५ = ६०